

ผลของการฝึกคิดทางศิลปะด้วยเทคนิคชินเนคติกส์ในหนังสือศิลปศึกษาที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

นายภูมिवรุตน์ โกกิลกนิษฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5696-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF ART THINKING PRACTICE BY SYNECTICS TECHNIQUE IN ART TEXT BOOK ON
CREATIVE THINKING OF PRATHOM SUKSA ONE STUDENTS

Mr. Pumirat Kokirakanit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Audio-Visual Communications
Department of Audio-Visual Education

Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2003
ISBN 974-17-5696-8

ภูมิรัตน์ โกกิลกนิษฐ : ผลของการฝึกคิดทางศิลปะด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ในหนังสือศิลปศึกษา
ที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (EFFECTS OF ART
THINKING PRACTICE BY SYNECTICS TECHNIQUE IN ART TEXT BOOK ON CREATIVE
THINKING OF PRATHOM SUKSA ONE STUDENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.วชิราพร
อัจฉริยโกศล, อ.ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ปิยชาติ แสงอรุณ, 200 หน้า. ISBN 974-17-5696-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกคิดทางศิลปะด้วยเทคนิคซินเนคติกส์ใน
หนังสือศิลปศึกษาที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวนทั้งหมด 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน
นักเรียนในกลุ่มทดลองเรียนด้วยหนังสือศิลปศึกษาแบบซินเนคติกส์ตามทฤษฎีของ Gordon ส่วนกลุ่ม
ควบคุมเรียนด้วยหนังสือเรียนศิลปศึกษาแบบปรกติ รูปแบบของการวิจัยที่ใช้คือ Pretest – Posttest
Control Group Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1)แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์
แบบ A ชนิดที่เป็นรูปภาพ 2)หนังสือเรียนศิลปศึกษาแบบซินเนคติกส์ การวิเคราะห์ความแตกต่างของ
คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 ที่เรียนด้วยหนังสือเรียนศิลปศึกษาโดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์มีการ
พัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ0.05
2. คะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา   สัตตศาสตร์ศึกษา
สาขาวิชา   สัตตศาสตร์ศึกษา
ปีการศึกษา   2546

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการฝึกคิดทางศิลปะด้วยเทคนิคจินเนติกส์ในหนังสือ ศิลปะ
ศึกษาที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ศึกษาปีที่ 1

โดย นายภูมิรัตน์ โกกิลกนิษฐ
ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ปิยชาติ แสงอรุณ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศขไลพาร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ปิยชาติ แสงอรุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์)

##4483768527 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATION

KEY WORD : SYNECTICS / ART TEXT BOOK / SYNECTICS ART TEXT BOOK/

CREATIVE THINKING

PUMIRAT KOKIRAKANIT : EFFECTS OF ART THINKING PRACTICE BY SYNECTICS
TECHNIQUE IN ART TEXT BOOK ON CREATIVE THINKING OF PRATHOM SUKSA ONE
STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF.VACHIRAPORN ACHARIYAKOSOL,
Ph.D. THESIS COADVISOR: ASSO.PROF.PIYACHART SANGAROON B.Arch,M.Ed,
200 pp. ISBN 974-17-5696-8

The purpose of this research was to study the effects of art thinking practice by synectics technique in art text book on creative thinking of prathom sukxa one students. The subjects were 60 students of Satit Chulalongkorn University. There were randomly divided 2 groups, experimental and control groups. Each group contained 30 students. The treatments were 2 formats of art text book 1) Art text book with synectics technique 2) Normal art text book. The research instrument were : 1) Torrance thinking creative test form A, 2) lesson plans of teaching synectics technique, and 3) art text book with synectics technique. The Creative thinking of students was measured after the treatment. The data were analyzed by means of t-test analysis of variance at the 0.05 level of significance.

The finding was as follows:

1. Creative thinking of subjects who learned by synectics technique in art text book has significantly increased at the level of .05.
2. Creative thinking of subjects who learned by synectics technique in art text book was significantly higher than subjects who learned by normal art text book at the level of .05.

Department Audio-Visual Education

Student's signature.....

Field of study Audio-Visual Communications Advisor's signature.....*V. Acharyakosol*

Academic year 2003

Co-advisor's signature.....*P. Sangaroon*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็ด้วยความอนุเคราะห์ และการดูแลเอาใจใส่ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล อาจารย์ที่ปรึกษา และ รองศาสตราจารย์ ปิยชาติ แสงอรุณ ผู้ซึ่งคอยให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศชโลฬาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์ ที่กรุณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเอาใจใส่แก่ศิษย์เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่พิจารณาช่วยเหลือมอบทุนอุดหนุนในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ และพี่น้องภาควิชาโสตทัศนศึกษาทุกคน โดยเฉพาะรุ่น AV 44 ทุกคนที่ได้เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือกันตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบบูชาพระคุณท่านบุพการี คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยเป็นกำลังใจ ให้การสนับสนุน รวมทั้งคอยดูแลเอาใจใส่ และให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จมาได้จนถึงวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1	
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
ตัวแปรที่ศึกษา.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การคิด.....	16
ความคิดสร้างสรรค์.....	33
ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา.....	38
การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์.....	41
ชินเนคติกส์.....	49
ศิลปะเด็ก.....	69
หนังสือเรียน.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....85
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....85
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....87
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....91
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....92
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....93
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....97
	สรุปผลการวิจัย.....100
	อภิปรายผลการวิจัย.....100
	ข้อเสนอแนะ.....106
	รายการอ้างอิง.....107
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....112
ภาคผนวก ข	ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....113
ภาคผนวก ค	ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน.....173
ภาคผนวก ง	ชุดข้อมูลคะแนน.....175
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	179

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงการผสมผสานหลักสูตรและเนื้อหาวิชาการสู่กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการแก้ปัญหา.....	41
2 ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน.....	173

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคิดสร้างสรรค์ และรูปแบบการสอน.....	86
2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง.....	87
3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลต่างระดับคะแนนความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง.....	95
4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง.....	96
5 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของกลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือศิลปศึกษาด้วยเทคนิคซินเนคติกส์.....	175
6 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของกลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือศิลปศึกษาแบบปรกติ.....	177

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย